

STATISTIKENS FRAMSTÄLLNING

Räkenskapssammandrag för kommuner och regioner

Ämnesområde

Offentlig ekonomi

Statistikområde

Finanser för den kommunala sektorn

Produktkod

OE0107

Referenstid

År 2022

År 2023 (resultaträkningsprognos)

Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Statistiska centralbyrån (SCB)
Kontaktinformation	Offentlig ekonomi
E-post	offentlig.ekonomi@scb.se
Telefon	010-479 50 00 (Statistikservice)

Innehåll

1	Statistikens sammanhang	3
2	Undersökningsdesign	4
2.1	Målstorheter	4
2.2	Ramförfarande	4
2.3	Förfaranden för urval och uteslutning	4
2.4	Insamlingsförfarande.....	4
2.4.1	Datainsamling	4
2.4.2	Mätning.....	5
2.4.3	Bortfallsuppföljning	5
2.5	Bearbetningar.....	6
2.6	Granskning.....	6
2.6.1	Granskning under direktinsamling	6
2.6.2	Granskning av mikrodata och insamlade statistikvärden.....	6
2.6.3	Granskning av makrodata	7
2.6.4	Granskning av redovisning	7
2.7	Skattningsförfarande	7
2.7.1	Principer och antaganden	7
2.7.2	Skattningsförfarande för målstorheter.....	7
2.7.3	Skattningsförfarande för tillförlitlighet.....	7
2.7.4	Röjandekontroll	7
3	Genomförande	8
3.1	Kvantitativ information.....	8
3.2	Avvikelser från undersökningsdesignen	8
3.2	Övriga avvikelser.....	8

1 Statistikens sammanhang

Räkenskapssammandraget (RS) beskriver kommunernas, regionernas och kommunalförbundens tillgångar och skulder samt intäkter och kostnader fördelat efter verksamhetsområden och motparter.

Räkenskapssammandraget består av ett antal delundersökningar och nedan följer en kort beskrivning av dessa:

- **Steg 1 för kommuner och regioner**

I denna del samlas preliminära uppgifter om respektive kommun och regions resultat- och balansräkning in. Exempel på detta är verksamhetens intäkter och kostnader samt tillgångar och skulder. Steg 1 innehåller även preliminära uppgifter om investeringar, exempelvis inköp och försäljning av olika tillgångsslag, samt ingående och utgående balanser av anläggningstillgångar. Insamlingen pågår enligt tidsplan fr.o.m. slutet av januari till mitten av februari. För regionerna hålls steg 1 öppet för revideringar fram tills mitten av augusti.

- **Steg 2 för kommuner och regioner**

I denna del samlas slutliga uppgifter om respektive kommun och region fördelat på olika verksamhetsområden in. För kommunerna ingår exempelvis pedagogisk verksamhet och vård och omsorg. För regionernas del innehåller steg 2 t.ex. uppgifter om primärvård, psykiatrisk vård och tandvård. Uppgifterna ska även fördelas på olika typer av motparter som exempelvis kommuner, regioner, stat och privata företag. Insamlingen för kommuner pågår enligt tidsplan fr.o.m. mitten av februari till mitten av mars. Insamlingen för regioner pågår enligt tidsplan fr.o.m. mitten av februari till början av april. Steg 2 hålls öppet för revideringar fram tills mitten av augusti.

- **Kommunalförbund**

I denna del samlas uppgifter om resultat- och balansräkning samt olika typer av investeringsvariabler in. Även uppgifter om verksamhetsområde samlas in samt vilka medlemmar kommunalförbundet har. Insamlingen pågår enligt tidsplan fr.o.m. mitten av februari till mitten av mars. Undersökning hålls öppen för revideringar fram tills mitten av augusti.

- **Resultaträkningsprognos för kommuner och regioner**

I denna del samlas prognosuppgifter för innevarande år avseende resultaträkningarna in. Insamlingen pågår enligt tidsplan under maj månad. Undersökningen hålls öppen för revideringar fram tills mitten av augusti.

Denna dokumentation kompletterar *Kvalitetsdeklarationen* för RS som finns tillgänglig på www.scb.se/oe0107 under rubriken *Dokumentation*.

2 Undersökningsdesign

2.1 Målstorheter

De statistiska målstorheterna i RS är intäkter, kostnader och investeringar för kommuner, regioner och kommunalförbund.

2.2 Ramförfarande

Rampopulationen för kommuner och regioner identifieras genom SFS, Tillkännagivande ([2007:229](#)) om länens indelning i kommuner.

Kontaktuppgifter till uppgiftslämnarna erhålls genom en separat enkät som skickas i september året före insamlingsåret till kommuner och regioner. Uppgiftslämnarna till denna enkät utgörs av de kontaktpersoner som var uppgiftslämnare föregående år.

Rampopulationen för kommunalförbunden hämtas från SCB:s företagsregister. Företagsregistret ansvarar bland annat för att tillsätta och avregistrera organisationsnummer för den offentliga sektorn, däribland kommunalförbunden. Rampopulationen utgörs av registrerade kommunalförbund i mitten av januari året efter referensåret.

Uppgiftskällorna är desamma som observationsobjekten. Kontaktuppgifter till uppgiftskällorna finns tillgängliga i SCB:s företagsregister.

2.3 Förfaranden för urval och uteslutning

Inget urval och ingen uteslutning förekommer i denna statistik.

2.4 Insamlingsförfarande

2.4.1 Datainsamling

Steg 1 avseende kommuner och regioner, kommunalförbund och resultaträkningsprognosen samlas in med hjälp av SCB:s generella webbinsamlingsverktyg, SIV.

Steg 2 avseende kommuner och regioner (som är för komplexa för att samlas in via SIV) samlas in med hjälp av kalkylbladsböcker (Excel). Via en uppgiftslämnarportal laddar uppgiftslämnarna ner webbformulären. De ifyllda formulären skickas även in via samma portal.

Inför samtliga undersökningar skickas ett introduktionsbrev ut till kontaktpersonerna. Dessa har sedan ungefär fyra veckor på sig att fylla i frågeformuläret.

2.4.2 Mätning

Variablerna i formulären och kalkylbladsböckerna är hierarkiskt ordnade, eller ordnade i matriser. Det finns också samband som skall vara uppfyllda mellan olika delar i de specifika undersökningarnas formulär.

I frågeformulären beräknas också så kallade nyckeltal vilka underlättar jämförelser mellan kommuner och regioner av olika storlek. Nyckeltalen används bland annat för att hjälpa uppgiftslämnaren att kontrollera att lämnade uppgifter är rimliga.

För att minimera risken för mätfel arbetar SCB kontinuerligt för att förbättra definitioner och instruktioner i mätinstrumenten.

För information om de olika observationsvariablerna se vidare Kvalitetsdeklarationen för RS som finns tillgänglig på www.scb.se/oe0107 under rubriken *Dokumentation*.

Aktuella frågeformulär och instruktioner finns tillgängliga på SCB:s uppgiftslämnarsida för offentlig sektor, www.scb.se/lamna-uppgifter/offentlig-sektor.

2.4.3 Bortfallsuppföljning

I de fall objektsbortfall förekommer bland kommuner mäts det vägt efter kommunens befolkningsstorlek. I dagsläget saknas objektsbortfall gällande regioner. Historiskt har det dock inte förekommit att objektsbortfall inträffat för regionerna. Bägge undersökningarna saknar även någon ansats för att mäta partiellt bortfall.

SCB arbetar aktivt för att undvika svarsbortfall genom att informera uppgiftslämnarna om vad statistiken används till och varför de är skyldiga att lämna in ekonomisk statistik.

Utbildningssatsningar görs i form av kurser för att öka kvaliteten på de uppgifter som lämnas in. På grund av resursbrist hos SCB har frekvensen av kurser för kommuner minskats och utbildningssatsningarna kunde senast genomföras 2021. För regionerna har kurser fortsatt hållas en gång per år. Tidigare år har vissa riktade satsningar också gjorts mot bland annat storstadskommunerna. SCB har så även arbetat särskilt med kommuner som tenderar att vara sena med att lämna in statistiken, för att erbjuda stöd om det behövs. Detta har inte gjorts mellan undersökningarna för 2021 och 2022 pga. resursbristen på SCB:s insamlingsavdelning.

SCB arbetar även för att ge snabba svar på de frågor som uppgiftslämnarna ställer angående undersökningen. Genom att ge snabb service till uppgiftslämnarna undviks risken att uppgiftslämnaren missar att åtgärda det som man varit osäker på.

2.5 Bearbetningar

Objektsbortfall i samband med slutlig publicering av steg 2 är mycket ovanligt. Dock kan objektsbortfall förekomma vid preliminär publicering av data från kommunerna.

I de fall objektsbortfall skulle förekomma bland kommunerna vid preliminär publicering hanteras detta genom ett imputerings- eller modellskattningsförfarande. Imputeringsmodellen som tillämpas bygger dels på känd hjälpinformation, dels på antaganden om att samma fördelningar gäller inom de imputerade objekten som inom gruppen av svarande.

Något motsvarande imputerings- och modellskattningsförfarande finns inte för regioner och kommunalförbund.

Vid partiellt bortfall görs i nuläget ingen compensation. Ett saknat värde räknas i stället som ett nollvärde, vilket innebär att viss underskattning av variabler kan förekomma.

Inför publiceringen genomför SCB kontroller för att hitta och om möjligt, korrigera fel som skulle kunna ha en snedvridande effekt på statistiken. Misstänkta fel följs upp, exempelvis genom kontakt med uppgiftslämnaren. Den kvarstående osäkerheten efter dessa hanteringar bedöms vara försumbar på totalnivå.

2.6 Granskning

Granskning sker i flera steg, först i själva frågeformuläret där det finns inbyggda kontroller, sedan vid insamlingen, och slutligen vid framtagandet av en rikstotal och även inför publiceringen.

2.6.1 Granskning under direktinsamling

I frågeformulären (inkl. kalkylbladsböckerna) finns ett antal inbyggda kontroller som, om de faller ut, måste justeras eller kommenteras av uppgiftslämnaren innan uppgifterna kan skickas in.

2.6.2 Granskning av mikrodata och insamlade statistikvärden

När frågeformulären kommit in till SCB genomgår de ganska omfattande kontroller. Det är dels logiska kontroller, dels jämförelser med föregående år. Viss samgranskning sker även med andra undersökningar; *Kommunernas och regionernas tillgångar och skulder*, *Kvartalsutfallet för kommuner och regioner* och *Utförarregistret*.

I regionernas frågeformulär Steg 2 görs en tidsseriegranskning för de senaste fyra åren. Vissa uppgifter jämförs även med uppgifter som samlats in i Steg 1.

När mikrogranskningen är avklarad skickas en publiceringskontroll ut med några utvalda nyckeltal som kommunen/regionen får kontrollera innan uppgifterna publiceras.

2.6.3 Granskning av makrodata

En rikstotal tas fram och kontroll görs mot föregående år.

2.6.4 Granskning av redovisning

Inför publicering i SCB:s statistikdatabas granskas samtliga tabeller i en produktionsdatabas innan de publiceras. SCB kontrollerar då att samtliga tabeller finns med och att ingen tabell är tom eller innehåller felaktiga värden. Rubriker och fotnoter till tabeller granskas så de är korrekta och innehåller relevant information.

Inför leverans av uppgifter till nationalräkenskaperna och andra undersökningar görs kontroller mot exempelvis statistikdatabasen och stickprov tas på vissa variabler.

2.7 Skattningsförfarande

2.7.1 Principer och antaganden

Eftersom RS är en totalundersökning kan en skattning av uppgifter för hela riket erhållas genom summering av uppgifter på objektsnivå.

2.7.2 Skattningsförfarande för målstorheter

Skattningar för hela riket görs genom en summering av variabelvärden för observationsobjekten.

T.ex. skattas årets resultat för primärkommunsektorn på följande sätt

$$\sum_{\substack{\text{kommunerna } i \\ \text{primärkommunsektorn}}} y_i$$

där: y_i är insamlat, imputerat eller modellberäknat resultat för primärkommun i

Om variabelvärden saknas, eller bedöms alltför osäkra, för något objekt, vid någon av de publiceringar som görs, kan objektets värden behöva ersättas med skattningar. I dessa fall tillämpas en modellbaserad metod baserade på objektets invånartotal och relationen mellan aggregerad invånartotal och värden för övriga objekt.

2.7.3 Skattningsförfarande för tillförlitlighet

Inga osäkerhetsmått tas fram för skattningarna i räkenskapssammandraget.

2.7.4 Röjandekontroll

Statistiken behöver inga skyddsåtgärder. Någon röjandekontroll görs följaktligen inte.

3 Genomförande

3.1 Kvantitativ information

Målpopulationen i RS 2022 består av 290 kommuner, 21 regioner och 179 kommunalförbund.

Samtliga kommuner och regioner besvarade enkäten gällande referensåret 2022 och ingick i den slutliga publicering den 31 augusti 2023.

Vid den preliminära publiceringen den 15 juni av RS steg 2 för kommuner saknades uppgifter för en kommun (Tomelilla). Denna kommuns befolkning utgör cirka 0,1 % av Sveriges totala befolkning.

Vid publiceringen av RS 2022 Steg 1 så saknades uppgifter för en kommun (Surahammar). Denna kommuns befolkning utgör cirka 0,1 % av Sveriges totala befolkning.

3.2 Avvikelser från undersökningsdesignen

Inga påtagliga avvikelser har gjorts.

3.2 Övriga avvikelser

I Räknenskapssammandraget (RS) steg 1 för kommuner redovisades felaktiga data gällande kostnadsutjämnningen 2022. Variabeln generella statsbidrag och utjämnning i resultaträkningen inkluderar värden för kostnadsutjämningsavgift, kostnadsutjämningsbidrag och regleringsbidrag. Under januari upptäcktes ett beräkningsfel i det kommunekonomiska utjämnningssystemet vilket påverkade dessa delar i RS. Detta beror på att insamlingen av RS redan var igångsatt innan upptäckten av felet gjordes, dessutom bedömdes felet enbart marginellt påverka redovisningen av varje enskild kommun. På riksnivå påverkar inte felet statistiken.

Under våren i samband med publiceringen av steg 2 uppdaterades statistiken för kostnadsutjämningsavgift, kostnadsutjämningsbidrag och regleringsbidrag på RS hemsida enligt Skatteverkets nya beräkningar. SCB följer därmed yttrandet från Rådet för kommunal redovisning (RKR) som säger att rättningen av nämnda variabler ska föras till år 2022.

Då samtliga kommuner är fria att själva välja vilket år rättningen av beräkningsfelet ska föras på, år 2022 eller 2023, kommer differenser mellan redovisade värden i RS och kommunernas egna årsredovisningar att kunna uppstå. För de kommuner som väljer att redovisa enligt RKR:s yttrande, dvs. på år 2022, så uppstår en differens mellan årsredovisning och RS redovisning vid publiceringen av RS steg 1. Denna differens kommer att elimineras vid redovisningen av RS steg 2. För de kommuner som väljer att inte redovisa enligt RKR:s yttrande, redovisning sker år 2023, så uppstår

ingen differens mellan årsredovisning och RS redovisning vid publiceringen av RS steg 1. Däremot kommer en differens att uppstå vid redovisningen av RS steg 2. För ett mindre antal kommuner hade beräkningsfelet i den kommunalekonomiska utjämnningen inte någon påverkan. Dessa kommuner kommer ha överensstämmelse mellan sin årsredovisning och både RS steg 1 och RS steg 2.